

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدير، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۰۲۱-۲۲۰۰۰۰۰
دورنگار تحریریه: ۰۲۲۰۰۴۴۳ ■ سازمان توزیع: ۰۶۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۳
اسمور مشترکین: ۰۶۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۰۴۹۱۰۵۰۰ ■ شماره پیامک: ۰۳۰۰۰۱۱۲۴۰
تلفن گویا: ۰۲۲۰۰۴۴۴۴ ■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN 1735-3637 ■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

حکمت

امام صادق(ع)

سه چیز است که محبت می آورد: دین، فروتنی و بخشش.

تحف العقول

نکته روز

رمزگشایی از پسرعموهای باستانی

جایزه نوبل پزشکی یا فیزیولوژی ۲۰۲۲ به محقق سوئدی اهدا شد

سال‌های سال بود سولاتی مانند این که «انسان‌های باستانی چه ارتباطی با ما انسان‌های خردمند امروزی دارند؟»، «آیا نسبت خویشاوندی با ارتباط اجتماعی بین ما و آنها وجود دارد؟» و... ذهن دیرینه‌شناسان را درگیر کرده بود. بقایای فسیل‌های انسان‌های نئاندرتال برای اولین بار در سال ۱۲۳۴ شمسی/ ۱۸۵۶ میلادی در آلمان شناسایی شد و از آن زمان محققان در پی یافتن راهکاری برای حل این معما بودند تا این که سرانجام با توالی‌یابی ژنوم انسان‌های نئاندرتال جرقه مهمی در مسیر دانش دیرینه‌شناسی زده شد؛ جرقه‌ای ارزشمند که امسال کمیته جایزه نوبل پزشکی یا فیزیولوژی را برآن داشت آن را شایسته دریافت جایزه نوبل ۲۰۲۲ بداند. سوئنه پایو، محقق ژنتیک تکاملی اهل سوئد، به دلیل تحقیقات گسترده‌اش در زمینه توالی‌یابی ژنوم انسان‌های نئاندرتال جایزه نوبل پزشکی یا فیزیولوژی را از آن خود کرد. پایو، دهه‌ها عمر تحقیقاتی‌اش را صرف تلاش برای استخراج مولکول دی‌ان‌ای از استخوان‌های انسان‌های نئاندرتال با قدمت ۴۰ هزار سال کرده بود که سرانجام در سال ۲۰۱۰/۲۰۱۸ به نتیجه رسید. یافتن ساز و موثر برای بازیابی و تحلیل مواد ژنتیک باستانی، بدون شک آن قدر دشوار و پیچیده است که کمیته نوبل، پایو را به دلیل این دستاورد بینادی و تأثیرگذارش در حوزه زیست‌شناسی، شایسته دریافت جایزه نوبل پزشکی یا فیزیولوژی دانست. دی‌ان‌ای باستانی به شدت در معرض تخریب و انواع آسیب‌های فیزیکی و شیمیایی در طول هزاران سال بوده و به همین دلیل نمی‌توان انتظار داشت با روش‌های معمول برای استخراج دی‌ان‌ای به توالی‌کاملی از ژنوم این نمونه‌ها دست یافت. از طرفی در فرآیند اکتشافات باستانی، احتمال بسیاری برای تداخل نمونه‌های دی‌ان‌ای با باستان‌شناسانی که عملیات حفاری را بر عهده داشته‌اند یا نمونه‌های باستانی وجود دارد. کافی است هنگام خروج نمونه، تکه‌ای از پوست دست باستان‌شناس خراشیده شود و بر سطح نمونه باستانی باقی بماند یا حتی ساده‌تر از آن قطره کوچکی بزاق هنگام صحبت حفاران با یکدیگر روی نمونه بیفتند. آن وقت در آزمایشگاه که از محلول‌هایی برای جداسازی مولکول‌های زیستی مانند دی‌ان‌ای و پروتئین‌ها از سطح اثر باستانی استفاده می‌شود، دی‌ان‌ای افراد نیز با تکه‌های ژنوم باستانی مخلوط می‌شوند و آن وقت است که تشخیص این دوا از هم بسیار دشوار می‌شود. حتی در طول این سال‌ها موجودات ذره‌بینی مانند باکتری‌ها و ویروس‌ها نیز ممکن است در نمونه‌های باستانی وجود داشته باشند. بماند که توالی‌یابی ژنوم که به معنی پیداکردن ترتیب فراگیری اجزای سازنده‌ی آن‌ها از یکدیگر است، در طول رشته‌بندی که مولکول دی‌ان‌ای نام دارد، از میان تکه تکه‌های به دست آمده از نمونه‌ای باستانی خودش دانستن مفصلی است که نیاز به اقدامات و تجهیزات ویژه و تلفیقی از دانش ژنتیک و آمار دارد. به همین دلیل زمانی که پایوتوانست راهکاری برای جداسازی این مواد ژنتیک از چنین تداخلاتی با خلوص بالا ارائه کند، تحول بزرگی در حوزه ژنتیک باستانی به وجود آورد. هر سال در ماه مهر شاهد اعلام برندگان جوایز نوبل از سوی کمیته‌های برگزاری این جایزه در سوئد و نروژ، در زمینه‌های پزشکی یا فیزیولوژی، فیزیک، شیمی، ادبیات و صلح هستیم که به کمک پیشگامانه یک فرد یا سازمان در زمینه خاصی اعطا می‌شود. اعلام برندگان در دیگر حوزه‌های نوبل امسال ۱۸ مه‌رادامه خواهد داشت. جوایز نوبل پس از مرگ آلفرد نوبل، مخترع سوئدی دینامیت و سایر مواد منفجره، در سال ۱۸۹۶ بر اساس وصیت‌نامه نوبل بنیان‌گذاری شد. او در وصیت‌نامه خود بخش عمده‌ای از ثروت خود را برای ایجاد پنج جایزه سالانه که به بهبود زندگی بشر کمک می‌کنند، اختصاص داده است.

عسل‌خویان
آکروهدانش

عابران دردسرساز

نقش ۵۰درصدی عابران پیاده در تصادفات رانندگی قابل تامل است

درصد بوده است. اما در آمار مشابه دیگری که در گذشته از سوی مرکز اطلاعات و کنترل ترافیک پلیس راهور ناجا منتشر شده بود از سهم حضور ۲۰درصدی عابران پیاده در تصادفات شهری حکایت می‌کرد، به این مفهوم که در همه موارد عابران پیاده جزو قربانیان تصادفات نیستند و در برخی از موارد آنها را به عنوان عامل یا مقصر تصادفات شهری هم می‌شناسند. این‌که تقریباً از هر سه تصادف درون‌شهری، یک عابر پیاده در این تصادفات حضور داشته باشد، آمار هشدار دهنده‌ای است که نشان می‌دهد هنوز هم باید برای آموزش و فرهنگ‌سازی عابران پیاده و البته رانندگان، کار جدی‌تری انجام شود. هر چند آمارها همواره سنجه مناسبی برای پژوهشگران است اما علیرضا اسماعیلی، رئیس پیشین پلیس‌راه تهران معتقد است در کلانشهرها، آمار حضور عابران پیاده در تصادفات، بیشتر از این ۳۰درصد است و گاهی به ۵۰درصد هم می‌رسد. او می‌گوید: «در وهله اول باید دقت داشته باشیم در کشور ما در برخی مناطق مسیر خوبی برای عبور عابر پیاده وجود ندارد؛ مثلاً پل عابر پیاده مکانیزه یا خط کشی عابر پیاده وجود ندارد.» هر چند او معتقد است آموزش و فرهنگ‌سازی و توجه به مباحث روانشناختی نیز می‌تواند در کاهش بروز تصادفات رانندگی و کاهش قربانی شدن عابران پیاده موثر باشد اما گفته‌های او در رابطه با آسیب‌شناسی این معضل بیشتر رنگ توصیه به خود می‌گیرد. رد بسیاری از سیاست‌های کلان را هم می‌توان در آمار کشته‌ها پیدا کرد. بسیاری از کارشناسان شهری بر این باورند که شهر در قبضه خودروسازان است و هیچ تناسبی هم میان راه‌سازی و ایجاد معابر در شهرها با تعداد خودروهای تولیدشده وجود ندارد. همین است که همواره از تعداد پیاده‌راه‌های شهری کم و به خیابان‌هایی اضافه می‌شود که قرار است محل جولان خودروها باشد. نگاه کلان مدیران شهری هم این تئوری اثباتی می‌کند. نکته دیگری که حتماً سهم قابل توجهی در آمار کشته‌ها دارد و کمتر به آن پرداخته می‌شود شیوه شهرسازی است. به اعتقاد کارشناسان، در شهرهای پیشرفته جهان، بزرگراه‌ها در محیط شهری ساخته می‌شود و نکات لازم را برای حفظ امنیت شهروندان در نظر می‌گیرند اما در کشورمان برای ساخت این معابر، برخورد دوگانه صورت می‌گیرد. به‌عنوان مثال در بزرگراه‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس تندرو ساخته می‌شود اما تمام ایستگاه‌ها به پل عابریاده مجهز نمی‌شود.

درست آذرماه ۹۳ سال پیش هنوز تهران به تسخیر خودروها و موتورسیکلت هادر نیامده است که قرعه نخستین قربانی سوانح رانندگی به نام درویش‌خان از نواوغ موسیقی ایران می‌افتد، فارغ از شهرت نخستین قربانی سوانح رانندگی در ایران این نکته جالب توجه است که اولین قربانی سوانح رانندگی هم یک عابر پیاده بوده. این روال همه این ۹۳ سال گذشته بوده، چراکه همین هفته گذشته رئیس مرکز صدور مجوزهای پلیس راهور تهران بزرگ از سهم ۵۰درصدی عابران پیاده در سوانح و تصادفات امسال خبر داده است. در میانه گزارش‌های سازمان پزشکی قانونی کشور هم مشخص است در هفت ماهه سال گذشته ۲۲۱۸۱ عابر پیاده در حوادث رانندگی جان خود را از دست دادند که این رقم حدود یک پنجم-۱۹/۸درصد-کل تلفات تصادفات این مدت را به خود اختصاص داده است. برای فهم بیشتر این موضوع بهتر است بدانیم حوادث رانندگی در ایران از لحاظ تعداد قربانیان، دومین عامل مرگ و میر محسوب می‌شود و بیش از یک سوم تخت‌های بیمارستان‌های کشور به قربانیان حوادث رانندگی اختصاص می‌یابد. این در حالی است که به طور متوسط در جهان، سوانح رانندگی عامل نهم مرگ و میر است. آمار عابران فوت شده در حوادث رانندگی هفت ماهه سال ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه در سال پیشتر از آن ۲/۸درصد افزایش داشته است. آمار ارائه شده توسط سازمان پزشکی قانونی جزئیات بیشتری دارد. این‌که سه چهارم عابران متوفی در تصادفات مرد و یک چهارم زن بوده‌اند، این‌که راه‌های تهران با ۲۱۷، خراسان رضوی با ۱۷۱ و فارس با ۱۴۹ نفر بیشترین تعداد عابران متوفی را داشته‌اند یا نبی‌ای از عابران پیاده در راه‌های درون‌شهری (۵۴/۲درصد) جان باخته‌اند و ۳۷/۷درصد نیز در جاده‌های برون شهری، ۶/۶درصد در راه‌های روستایی و ۱/۴درصد در سایر راه‌ها کشته شده‌اند یا این‌که برخورد با خودروهای سواری با ۴۳/۸درصد عمده‌ترین علت مرگ عابران پیاده در تصادفات بوده است و پس از آن برخورد با وانت بار با ۱۱درصد، موتورسیکلت با ۹/۱درصد، کامیون و تریلی با ۶/۲درصد و برخورد با اتوبوس و مینی‌بوس با ۲درصد موجب از دست دادن جان عابران پیاده شده است از جمله جزئیات آمار منتشر شده تازه‌است. در گزارش‌های منتشر شده مشخص است سهم عابران پیاده از تلفات سوانح رانندگی در هفت ماهه نخست سال حدود ۵۰

امروز در تاریخ

- سالمرگ احمد محمود، نویسنده/ ۱۳۸۱
- سالمرگ فتح... بی‌نیاز، نویسنده/ ۱۳۹۴
- روز جهانی حیوانات
- آغاز هفته ملی کودک و هفته فضا

واحه

گفتی نظر خطاست تو دل می‌بری رواست؟
خود کرده جرم و خلق گنهکار می‌کنی
سعدی

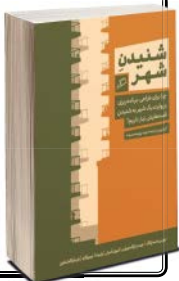
اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۱:۵۳	غروب آفتاب: ۱۷:۴۴
اذان مغرب: ۱۸:۰۴	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۲
اذان صبح (فردا): ۴:۳۰	طلوع خورشید (فردا): ۶:۰۲

پیشخوان

شنیدن شهر

«شنیدن شهر» با ترجمه نوید پورمحمدرضا از سوی انتشارات اطراف منتشر شده است. این کتاب که شامل پنج مقاله علمی است، تلاش دارد به این پرسش پاسخ دهد که چرا برای طراحی، برنامه‌ریزی و روایت یک شهر به شنیدن قصه‌هایش نیاز داریم؟ شهر انسانی، اخلاقی و مناسب‌سازی شده برای یک زندگی همراه با آرامش و سعادت برای تک‌تک شهروندان. چگونه شهری است و چطور می‌توان به چنین شهری رسید و از کجا باید الزامات چنین شهری را تشخیص داد؟ همه این پرسش‌ها و بسیاری پرسش دیگر در هزاره سوم پیش روی ماست که با توجه به بحران‌های جدی محیط زیستی، بهزکاری‌های روزافزون و سایر بحران‌های برآمده از دل زندگی در شهر مدرن و تکنولوژیک، باید به‌طور جدی به آنها پرداخته شود. کتاب «شنیدن شهر» مجموعه‌ای از پنج مقاله چند نفر از مهم‌ترین نظریه‌پردازان حوزه شهر، شهرسازی و جامعه‌شناسی شهری است که روی مسأله روایت و اهمیتش در بهبود شرایط زندگی شهروندی، پژوهش‌های ویژه‌ای انجام داده‌اند. لیون امیل، جیمز تراگ‌مورتن، لیونی سندراکاک، باربارا اکشتاین و رابرت بیورگارد در مقاله‌های این کتاب، مطالعات روایی و مطالعات شهری را همسو کرده و با توصیف، تحلیل و استدلال نشان داده‌اند چقدر روایت‌های برآمده از دل شهر و شهروندانش به بهبود فرم شهرسازی انسانی و زیست برابر در شهر کمک می‌کند. شنیدن شهر را می‌توان برای اثبات اهمیت روایت در شهرسازی انسان مدار، مبنا قرار داد و از مسائل مطرح شده در آن برای رسیدن به کامل‌ترین و بهترین فرم ارتباطی حاکمیت، شهرساز و شهروند، بهره‌برد.

پرسه

رفاقت عجیب با زنبورها

عجیب بودن یکی از خصیصه‌های مردم کشور هندوستان است، البته همین ویژگی است که باعث شده این کشور یکی از مقاصد اصلی سفر گردشگران باشد. یکی از مصداق‌های این وضعیت یک مرد جوان هندی است که با زنبورهای عسل به زندگی مسالمت‌آمیز رسیده و اجازه می‌دهد دست‌کم ۶۰ هزار زنبور روی سر و صورتش بنشینند. از دوران کودکی به زنبورها بسیار علاقه داشت و حالا که به دوران جوانی رسیده، از این‌که هزاران زنبور روی چهره‌اش فرود آیند ترس به دل راه نمی‌دهد. نام او در کتاب رکورد‌های گینس هم ثبت شده است با یک رکورد بسیار عجیب: میزبانی از زنبورها روی سر و صورت برای چهار ساعت! این جوان هندی از هفت سالگی در مدرسه با زنبورها برای دوستانش برنامه‌های سرگرم‌کننده اجرا می‌کرد. او زنبورها را بهترین دوستان خود می‌داند و پدرش هم از زنبورداران سرشناس و برنده جایزه در هند است.

برای دیدن این ویدئو
کیوارکد زیر را
اسکن کنید

سری به زهره بزنید!

گروهی از دانشمندان اعلام کرده‌اند برای نخستین مأموریت همراه با فضانورد به یک سیاره دیگر، مقصد اصلی به جای مریخ باید سیاره زهره باشد. به دلیل فاصله نزدیک‌تر زهره به زمین، رفت و برگشت به این سیاره طی یک سال امکان‌پذیر است؛ اما در مورد مریخ این زمان سه سال طول می‌کشد. با این‌که سطح داغ زهره امکان فرود فضانوردان را غیرممکن کرده اما سفر به نزدیک‌ترین نقطه ممکن در این سیاره می‌تواند راه را برای سفر به مریخ هموار کند. بازدید فضانوردان از سیاره زهره (ونوس) می‌تواند اطلاعات و تجربیات فوق‌العاده ارزشمندی برای سفرهای طولانی مدت فضایی فراهم کند.

برای دیدن این ویدئو
کیوارکد زیر را
اسکن کنید

چهارراه

حتی جزئی‌تر می‌توان فهمید که لیگ‌های مختلف جهان شاهد چه تعداد بازیکنان یا به سن گذاشته بوده‌اند اما به‌طور کلی هم فهرست‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد بازیکنانی در همه این سال‌ها دل از زمین نگذاشته‌اند و همچنان یا به توپ مانده‌اند و نکته جالب‌توجه این‌که در فهرست همه این بازیکنان سه بازیکنی حضور دارند که همچنان یا به توپند.

بازیکنان درون زمین تحرک بدنی ندارند. فهرست‌های بسیاری در این رابطه منتشر شده و در آن با ذکر تعداد روز و ماه و سال اعلام شده که مسن‌ترین بازیکنان فوتبال جهان چه کسانی‌اند. بازه بررسی این فهرست‌ها گاه موضوعی هم بوده، به این معنا که به‌عنوان مثال در برخی از این سیاهه‌ها می‌توان به این پی برد که مسن‌ترین بازیکنان تاریخ جام‌های جهانی چه کسانی بوده‌اند، یا

سن فقط یک عدد است، برای هر حوزه‌ای مصداق داشته باشد درباره ورزش آن هم از نوع فوتبال حرفه‌ای‌اش مصداق ندارد. هرچند هستند فوتبالبست‌هایی که با وجود یا به سن گذاشتن همچنان نستوه و استوار در مستطیل سبز فوتبال پی توپ می‌دوند.

هرچند از فهرست مسن‌ترین بازیکنان جهان می‌توان متوجه شد که اکثریت آنها در پست دروازه‌بانی توپ می‌زنند اما می‌دانیم در فوتبال حرفه‌ای دروازه‌بانان هم کمتر از

پیرمردهای پا به توپ

نگاهی به برخی از مهم‌ترین بازیکنان مسن فوتبال جهان

کارو میورا- ۵۵ ساله

زاپنی‌ها «کینگ کارو» صدایش می‌کنند. «سامواری» تمام‌نشدنی فوتبال زاپن که وقتی با به توپ شد، رونالد ریگان، رئیس‌جمهور آمریکا بود و مایک تاپسون هنوز قهرمان گمنام بوکس سنگین‌وزن دنیا به حساب می‌آمد؛ ستاره‌ای که همزمان با دوران حضورش در فوتبال، مثل یک جهانگرد تمام دنیا را هم زیر پا گذاشت. وقتی در سال ۱۹۸۷ به‌عنوان یکی از جوانان مستعد فوتبال زاپن به برزیل فرستاده شد تا در طرح آموزش جوانان زاپنی در باشگاه‌های برزیلی حضور داشته باشد، هیچ‌وقت فکر نمی‌کرد ۳۰ سال بعد هنوز از وسوسه فوتبال رها نشده باشد. فوتبال، کینگ کارو را به همه جای دنیا فرستاد؛ از باشگاه‌هایی مثل سانتوس، پالمیراس و کورنثیا در آمریکای جنوبی تا بازی در جنوای ایتالیا، دینامو زاگرب و سیدنی استرالیا. دنیای شگفت‌انگیز میورا هنوز هم ادامه دارد. کینگ کارو حالا رکورددار مسن‌ترین بازیکن تاریخ فوتبال است و رکورد سر استثنای مائتوس را که تا ۵۰سالگی در استوک سیتی بازی کرد، جابه‌جا نمود.

جی جی بوفون- ۴۴ ساله

جیان لوییچی بوفون، سربازان افسانه‌ای ایتالیا دومین بازیکن فهرست پا به سن گذاشته‌های فوتبال جهان است. او در حالی حالا درون دروازه تیم پارما در سری B ایتالیا بازی می‌کند که به‌زودی ۴۵ساله خواهد شد. سرگذشت این بازیکن هم جالب‌توجه است. حداقل در زمینه باشگاهی او فراز و نشیب بسیاری داشته است. درخشش او از همین تیم پارما آغاز شد و پس از آن به یوونتوس پیوست که به نوعی تمامی افتخارات باشگاهی‌اش را با آن کسب کرد به جز یک جام مهم به نام جام قهرمانی باشگاه‌های اروپا. همین موضوع او را وسوسه کرد تا به تیم باری سن‌ژرمن بپیوندد غافل از این‌که طی دو سال حضورش در این باشگاه هم دست پاریسی‌ها از این جام کوتاه ماند تا و بالاخره تصمیم بگیرد بی‌خیال این جام شود و دوران بازیکنستگی را در تیم محبوب اولیوایش ادامه دهد.

زلاتان- ۴۱ ساله

مورد زلاتان ابراهیموویچ یا همان ایبرو شاید جالب‌توجه‌تر از دو مورد قبلی باشد. هرچند او ۴۱ساله است که البته سن بالایی در فوتبال حرفه‌ای محسوب می‌شود اما تفاوت او با بوفون یا میورا در این است که او همچنان در بالاترین سطح فوتبال جهان بازی می‌کند. این تفاوت شاید در کلام چندان به چشم نیاید اما قطعاً فوتبالدوستان می‌دانند حضور در یک تیم باشگاهی همچون ات‌میلان و در سه‌لیگ معتبر یعنی سری‌ا، جام حذفی و البته لیگ قهرمانان اروپا بافشاردی مسابقات چه توان بالایی بدنی نیاز دارد.

او در فهرست مسن‌ترین بازیکنان تاریخ جهان هم در رتبه دهم قرار دارد و به نوعی همین حالا هم جزو ناپ‌تن‌های معروف در این زمینه است.

روژه میل- ۴۳ ساله

روژه میلای حالا ۷۰ساله در فهرست مسن‌های فوتبال در رتبه پنجم قرار گرفته است اما ما دوستاندارن فوتبال از دوندگی‌های بی‌امان او در جام جهانی ۹۱ ایتالیا کم خاطره نداریم. جامی که شیرهای رام‌نشدنی آفریقا را به آنها دادند و هر تیمی حریف این شیرها نبود. قد و بالای رعنا و دوندگی این ستاره کامرونی در میانه میدان برای هر فوتبالدوستی چشم‌نواز بود. او تجربه حضور در سه جام جهانی را در کارنامه کاری خود دارد و البته همچنان صاحب رکوردی است که به نظر می‌رسد کسی نتواند آن را به این راحتی‌ها بشکند؛ چراکه در جام جهانی ۹۴ آمریکا و در بازی کامرون مقابل روسیه او موفق به گلزنی شد تا به عنوان مسن‌ترین گلزن تاریخ جام جهانی شناخته شود. رکوردی که با توجه به تغییرات فوتبال حرفه‌ای به نظر می‌رسد یک رکورد جاودان باشد.

